

Атентатът на летище Домодедово и публично частно партньорство в Република България

М.

СИМОВ

Тероризмът

се изразява в извършването на противоправни наказуеми деяния, представляващи акт на насилие, които чрез поставяне в опасност на човешки живот и унищожаване на материални обекти имат за цел да повлияят на държавната политика.

При атентата на летище Домодедово на 24.01.2011г. са убити 35 граждани, 8 от които чужденци, а ранените са повече от 100. На петия ден след взрива руските власти съобщават, че терориста-камикадзе е 20-годишен севернокавказец. За взривното устройство се предполага, че е с мощност до 5 кг в тротилов еквивалент. По всяка вероятност в него са сложени елементи от месинг, за да не бъдат засечени от скенера на летището. Терористът се самовзривява в общото пространство близо до кафе "Азия" до международната зала за пристигащи на летището. До мястото на самовзривяването може да се достигне по два пътя. Единият е централния вход, а другият - входа откъм паркинга, където има голям пътничопоток и таксиметрова стоянка. Логично е да се предположи, че терористът е използвал втората възможност като по-достъпна и по-лесно реализуема.

Обезпокоителен е фактът, че руските спецслужби са имали предварителна информация за пребиваването в московския регион на терорист-самоубиец, но не са могли да преценят или нс са имали възможност да получат допълнителна информация за мястото на подготвяния терористичен акт. В нощта на неделя срещу понеделник московските спецслужби са издирвали заподозрения, но не в Домодедово, а в Зеленоград. Информацията, с която са разполагали, ги е насочила, или преднамерено отклонила, към друго място.

Друго обстоятелство, което би привлякло вниманието на анализатори и заинтересовани, е факта, че през последните месеци щатът на охраната на летище Домодедово е бил намален с 50%.

Очевидно е, че приоритетът в сигурността на летището е бил поставен върху т.нар. "чиста зона" - мястото преди качване в самолета, където се проверяват всички пътници. Абсолютно незащитена е била зоната за изпращачите - там, където се намират и такситата. Терористите са търсили слабите места в сигурността на летището и явно са ги намерили.

Въпреки многократно засилената след атентата охрана на летището и „патрулирането“ на специално обучени кучета, руска журналистка демонстрира с нагледно видео как кутия с надпис "Бомба", съдържаща материали - батерии и зарядно за телефон, които би трябвало да бъдат засечени дори и от най-

обикновен металотърсач, може да се окаже сред стотиците пътници на "Домодедово".

Фактът, че пропуските в охраната продължават да съществуват, налага извода, че причините са от важно естество и следва бъдат анализирани обстойно и от всички заинтересовани инстанции.

След приключването, официално и формално, на войната в Чечепия, всички групи, упражнявали терористично насилие, се прехвърлят в съседните на Чечения републики. Центърът на насилието се премества в Дагестан, Кабардино-Балкария, Северна Осетия и Ингушетия. От 2009 г. насам няма атентат, извършен от чеченец на територията на Русия. Атентатите на 29 март миналата година в московското метро са организирани от две дагестанки, а атентатът във Владикавказ - от ингушетка. В Дагестан, Ингушетия и Кабардино-Балкария няма кауза на националното освобождение. Там събитията приличат на локални междуособици между т.нар. „лордове на войната" - водачи на различни местни кланове. Общественото мнение не разбира и не подкрепя тероризма. Организаторите на атентата не биха поели отговорност за него, тъй като подобно действие не би срещнало подкрепата на вътрешното обществено мнение, а по отношение на световното обществено мнение би имало отрицателен ефект.

Извода, който се налага е, че в Русия борбата срещу тероризма не е толкова ефективна, колкото би трябвало да бъде. След 11 септември в САЩ не са преживявали втори такъв ужас. Докато Русия, след масовите терористични актове на метростанция „Дубровка" през 2002 г., преживява още много такива: през 2004 г. са взривени два самолета, в следствие на което загиват 130 човека, следват трагедията в училището в Беслан и взривовете в московското метро през 2010 година.

Основният гарант за сигурността в Р.България е държавата с нейните структури - разузнаване, МВР, ДА „НС" и частните охранителни фирми на базата на публично-частно партньорство. Всички заедно са призвани да защитят държавата и гражданите от извършване на терористични актове.

Проблем представлява връзката между организираната престъпност, нивото на корупцията и тероризма. Бавният напредък по отношение на намаляването на размерите на сивата икономика и нелегалния трафик, както и все още ограничените възможности на администрацията да понижи нивото на корупцията и да предотврати все по-сложните опити за пране на пари, биха могли да бъдат използвани от терористичните организации, за да повишат риска от заплахата за сигурността на гражданите и държавата.

В Република България има около! 100 фирми за извършване на частна охранителна дейност. Броят на частните охранители е по-голям от този на

полицаяте в седем страни от ЕС, сред които и България. Като частни охранители работят близо 58 хиляди души, а полицаите у нас са с над 10 хиляди по-малко. Така че на 10 000 български граждани се падат 74 охранители срещу 62-ма полицаи.

Не е тайна, че в бранша работят много лица без трудови договори.

Личният състав на частните охранители се подбира от бивши служители на МВР и МО, както и сред хора със средно или висше образование, отговарящи на изискванията за извършване на дейност по охрана, съгласно Закона за частната охранителна дейност/ЗЧОД/. Взаимодействието с органите на МВР се осъществява на основание на чл.37 от ЗЧОД. Практически взаимодействието се извършва чрез сътрудничество между дежурните центрове на охранителните фирми и дежурните оперативни части на МВР за обмен на информация и координация.

След атентата на московското летище Домодедово се налагат някои основни изводи в публично-частно партньорство по отношение на сигурността в нашата страна.

В България няма етнически проблем. Вероятността при водената вътрешната политика от държавата през последните 20 години е да нямаме проблем. Съществуват и обстоятелства, които могат да бъдат разглеждани като фактори с обратен знак:

Ниските доходи на населението и липсата на работа, евентуално лесният достъп до страната на мюсюлманска фундаменталистка литература.

Приемането ни в НАТО и участието във военни мисии в Ирак и Афганистан, въпреки че сме малка страна и до този момент не сме били обект на терористични действия.

Факта, че сме туристическа страна и ни посещават граждани от страни- членки на НАТО.

Във време на икономическа криза, държавата няма необходимия ресурс сама да се справи с проблема. Намаленият бюджет, непопълнения щат, демотивацията в част от състава, негативните настроения в обществото като отзвук на публикации в медиите и публикуването на имената на бивши агенти от структурата на ДС, създават не добра среда за работа на държавните структури.

За постигане на по-ефективна и цялостна защита на обществото от евентуални терористични действия е взаимодействието между държавните структури, отговорни за осигуряване на сигурността на населението, и частните охранителни фирми или т.н. публично-частно партньорство.

В момента полицията изпитва затруднение по отношение на кадровата обезпеченост , тъй като системата е затворена, не се набират кандидати и не се обявяват конкурси за служители в министерството. В същото време не малко служители напускат системата и се пенсионираат по собствено желание. Ориентират се в други сфери, това оголва щатове и води съвсем естествено до недостатъчно покритие в малките и отдалечените населени места, където липсва полицейско присъствие.

Освободените ниши е желателно да се запълнят от частните охранителни фирми, а не от звена за самоохрана. Обучението, контрола и взаимодействието с органите на МВР е

по-сигурно и на необходимото ниво. При звената за самоохрана възможността за техническо въоръжаване и окомплектоване с човешки ресурси е в правопрпорционална зависимост от бюджета на стопанската единица. Стремещът е за намаляване средствата за сигурност.

Трайното налагане на частните охранителни фирми в личната охрана на физически лица, охраната на имуществото на физическите и юридическите лица и охраната на ценни пратки товари ще се задълбочава. Обмяната на информация между МВР и частните охранителни фирми, и особено в обратна посока, ще помогнат държавните структури, отговарящи за сигурността, за предотвратяване на терористични актове и увеличаване на превантивната дейност.

Вероятни обекти за допълнителна дейност на частните охранителни фирми ще са обекти за масово събиране на хора: училища / минимум 2 охранители на смяна/, болници, ЖП гари, автогари, аерогари, дискотеки и други. Голяма потенциална опасност е столичното метро/ възможността за евакуация в часовете „пик" са крайно ограничени/, градския и железопътен транспорт.

Може да се практикува и смесена охрана - МВР и частните охранителни фирми. Например на летище „София", дейността по охраната може да се изпълнява от частните охранителни фирми. По тази начин ще се намалят разходите и ще се създаде многослойна форма на контрол - фирмата, администрация на летището, ГД"ГВА" и МВР.

Възможността за поемане на повече обекти за охрана, ще позволи на държавните структури, отговарящи за сигурността, да се съсредоточат върху ръководството, контрола и координацията.

Обучението, постоянния контрол, борбата с рутината и взаимодействието между всички субекти, отговарящи за сигурността, е основа за успех в борбата с тероризма.

Публично-частно партньорство по линия на сигурността ще спомогне за по-ефективна защита от евентуални терористични актове, насочени срещу обекти на територията на България.